

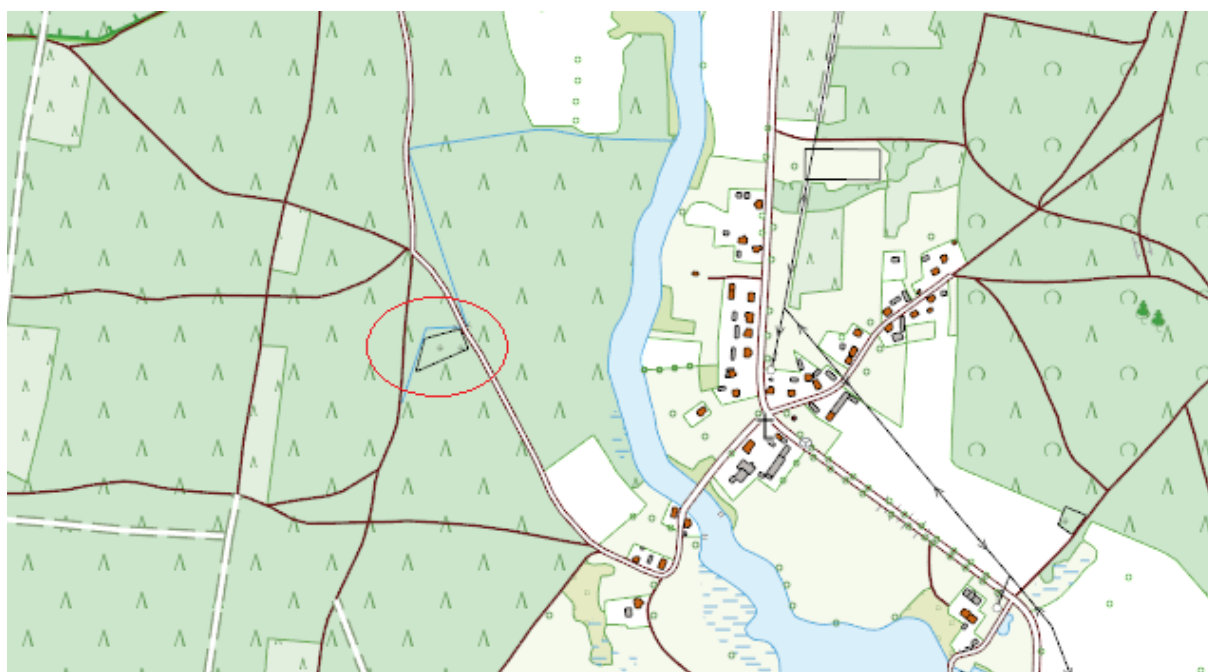
Krutyński Piecek

Krutyński Piecok /Krutinnerofen Cmentarz Ewangelicki

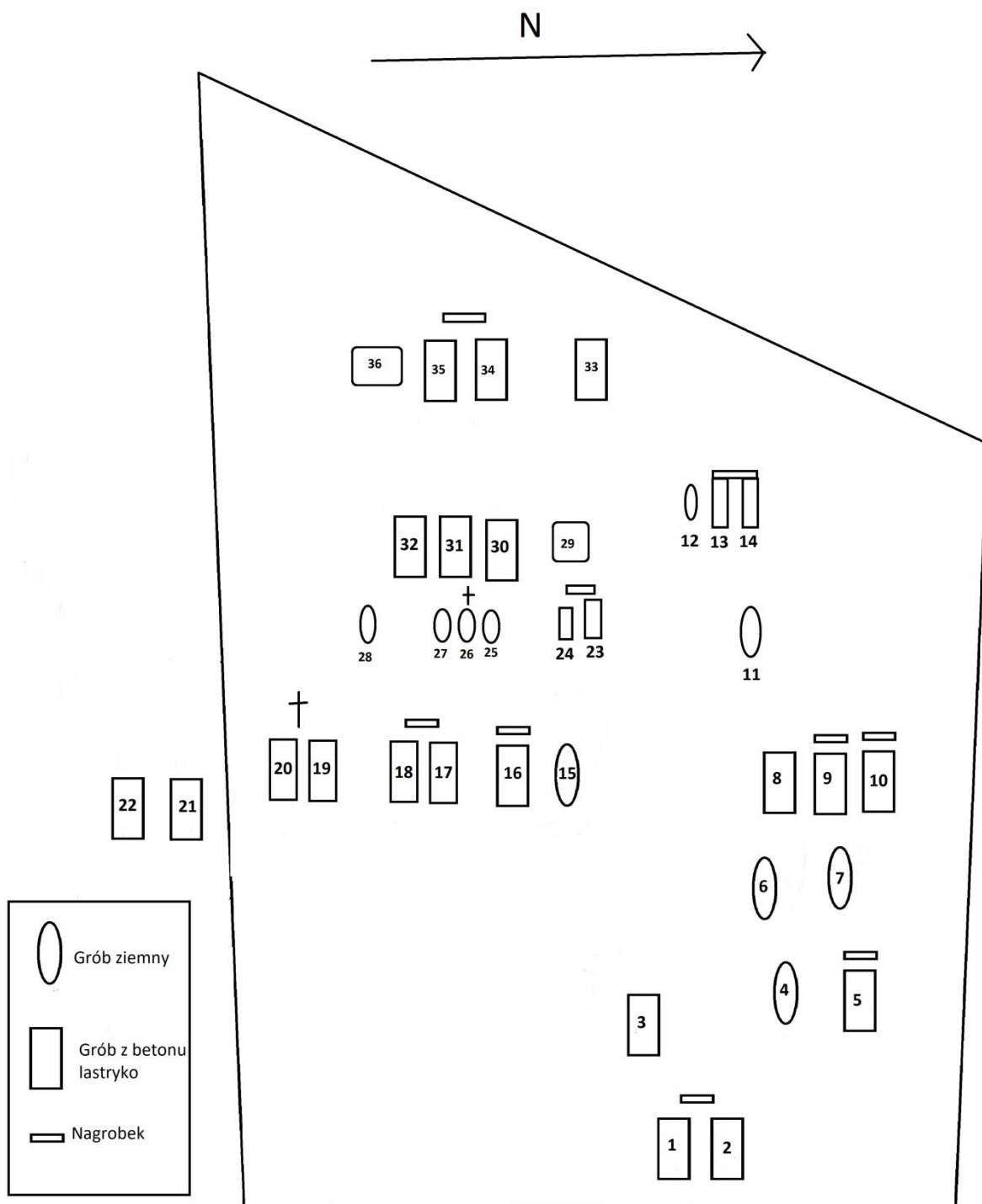
Inwentaryzacja Wrzesień 2019

Ryc.1 Widok ogólny cmentarza, Wrzesień 2019.

Ryc.2 Lokalizacja cmentarza na mapie, na wschód od cmentarza Krutyński Piecok.

Ryc. 3 Schematyczne przedstawienie lokalizacji poszczególnych nagrobków na terenie cmentarza.

Na wschód od miejscowości Krutyński Piecek, przy śródleśnej drodze znajduje się cmentarz Ewangelicki. Po drewnianym ogrodzeniu jak i po bramie pozostały tylko fragmenty. Pierwotnie cmentarz ogrodzony był siatką przymocowaną do drewnianych słupków. Brama wejściowa składała się natomiast z trzech słupów, dwóch wysokich i jednego niskiego które tworzyły furtkę po prawej i bramę po lewej stronie. Nad bramą znajdował się, według mieszkanki Krutyńskiego Piecka, napis będący cytatem z Biblii. Groby rodziny Blaschke, które są najstarsze na cmentarzu, miały własne ogrodzenie, przez co wydają się obecnie leżeć poza granicą cmentarza. Większość grobów na terenie cmentarza jest powojennych z lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. Z pewnością znajduje się na cmentarzu więcej grobów niż zostały pokazane na ryc.3, ale są to groby ziemne, po których nie zostały ślady i których lokalizacji nikt nie pamięta. Cmentarz porastają przede wszystkim lipy oraz świerki, na grobach rosną między innymi: konwalie, funkie oraz paprocie.

Spis osób pochowanych na cmentarzu, numeracja zgodna z Ryc. 3.

NN -łac.*non notus* „nieznany”

Prawa strona groby od 01 do 14

Lewa strona 15 do 33

01. Jakubowski Gottliebe *23.2.1882 +5.7.1955
02. Jakubowski Adam *14.12.1881 +2.1.1969
03. N.N
04. N.N
05. Herdt Hennriette Geb.Schwider *15.4.1902 +10.4.1968
06. N.N
07. Herdt Aleksander*24.9.1898 +21.10.1972
08. N.N
09. Fiedrich Heinz *30.5.1924 +3.4.1944
10. Fiedrich Gustav *9.12.1896 +24.11.1938
11. Stopka Minna *21.7.1900 +10.1.1980
Stopka Marlen *1951 +1951
12. N.N

13. Kratz Anna *3.2.1898 +21.5.1964
14. Kratz Michael *8.9.1891 +4.9.1967
15. N.N
16. Jedamzik Gustav *23.9.1889 + 6.2.1945
 Jedamzik Anna *30.1.1891 +6.2.1945
17. N.N
18. N.N
19. N.N
20. N.N
21. Blaschke Hermann *24.10.1843 +18.3.1912
22. Blaschke Auguste Geb.Peyk *9.11.1849 +13.5.1922
23. Niebius Otto *4.7.1920 +13.1.1930
24. Niebius Rosemarie *20.7.1934 +24.12.1934
25. N.N
26. N.N
27. N.N
28. Peyk Auguste
29. Pukropski Otto *13.6.1887 +2.1945
 Pukropski Augusta Geb. Kratz *12.6.1889 +2.1945
 Pukropski Lena +1945
30. Skubch Günter-Heinz *27.10.1929 +29.11.1944
31. Skubch Herta-Hildegard *9.8.1932 +30.1.1957
32. Skubch Ida Geb. Brischewski *21.7.1902 +8.8.1958
33. N.N
34. Pesara Johann *5.4.1875 +4.5.1951
35. Pesara Anna Geb.Fabian *27.12.1879 +11.1.1960
36. Stopka Adolf August *21.1.1869
 Możliwe, że jest tu też pochowana jego żona Maria Guzewska.

Część szczegółowa

Groby od numerów 1 do 14 znajdują się po prawej stronie cmentarza.

Groby nr 1 i 2

Dwa betonowe obramowania osadzone na spękany betonowym fundamencie, przed nimi ustawiony jest nagrobek, na którym możemy odczytać:

Jakubowski Gottliebe

***23.02.1882 +5.07.1955**

Adam

***14.12.1881 +2.01.1969**

Grób nr 3

Pojedyncze obramowanie betonowe, obok znajduje się miejsce, w którym mogły znajdować się groby ziemne.

Ryc.4 Groby rodziny Jakubowskich, z tyłu po lewej betonowa rama należąca do grobu nr 3. Stan po oczyszczeniu i posprzątaniu.

Grób nr 4

Grób ziemny, obłożony kamieniami.

Grób nr 5

Betonowa opaska i nagrobek, na zachowanej tablicy możemy odczytać:

Hier ruht in Gott unsere liebe Mutter u. Oma

Hennriette Herdtd g.Schwider

15.04.1902-10.04.1968

Ruhe Sanft

Grób nr 6

Grób ziemny, obłożony kamieniami.

Grób nr 7

Grób ziemny, obłożony kamieniami. Na drewnianym krzyżu znajduje się tabliczka z następującymi napisami:

Ś.P.

Aleksander Herdt

24.09.1898-21.10.1972

Spoczywaj w pokoju

Ryc. 5 Na pierwszym planie widzimy groby nr 4 i 5, za nimi znajdują się groby 6 i 7. Stan na wrzesień 2019 roku, po przeprowadzeniu prac porządkowych.

Grób nr 8

Pojedyncza opaska betonowa, bez nagrobka. Może tu być pochowany członek rodziny Fiedrich, ponieważ pozostałe leżące w tym rzędzie nagrobki należą do tej rodziny.

Grób nr 9

Grób żołnierski, opaska betonowa z nagrobkiem na którym możemy odczytać:

Hier ruht in Gott Mein lieber Sohn

Heinz Fiedrich

***30.5.1924**

Nach schwerer Verwundung

gest.3.4.1944

Geliebt, beweint und unvergessen

Co oznacza: „Tu spoczywa w bogu mój kochany syn (...) z powodu ciężkich obrażeń zmarł 3.4.1944 Kochany , opłakany i niezapomniany”.

Grób nr 10

Opaska wykonana z czarnego lastryko, na kamiennym cokole spoczywa nagrobek z czarnego lastryko. Napisy ciężko widoczne, ale można odczytać:

Hier ruht in Gott
Mein lieber guter Mann
Unser treusorgender Vater
Gustav Fiedrich
***9.12.1896 +24.11.1938**
Ruhe in Frieden

Co oznacza: „Tu spoczywa w bogu mój kochany mąż, troskliwy ojciec”.

Za tymi grobami znajdują się kolejne tarasy, na których mogły znajdować się groby ziemne, co obecnie jest ciężko stwierdzić.

Ryc.6 Groby rodziny Fiedrich, lipiec 2019.

Ryc.7 Te same groby po oczyszczeniu w sierpniu 2019.

Grób nr 11

Grób ziemny ledwo widoczny jest tu pochowana **Minna Stopka** *21.7.1900 +10.1.1980, prawdopodobnie leży tu też **Marlen Stopka**, która urodziła się i zmarła w 1951 roku.

Grób nr 12, 13 i 14

Groby te były ogrodzone drewnianym płotem, jeden grób ziemny oraz betonowy pomnik. Na nagrobku możemy odczytać:

Kratz Anna *3.2.1898 +21.5.1964

Kratz Michael *8.9.1891 +4.9.1967

Ryc.8 Grób rodziny Kratz, po lewej znajduje się ledwo widoczny grób ziemny. Widoczne resztki drewnianego ogrodzenia, lipiec 2019.

Ryc.9 Grób rodziny Kratz po wykonaniu prac naprawczych i porządkowych, wrzesień 2019.

Grób nr 15

Grób ziemny.

Grób nr 16

Opaska i nagrobek z betonu, podobny do tego co przy grobie nr 5, osoby tu pochowane zostały rozstrzelone przez żołnierzy armii czerwonej w lutym 1945 roku. Na zachowanej tablicy znajdują się następujące informacje:

Gustav Jedamzik

***23.09.1889 + 06.02.1945**

Anna Jedamzik

***30.01.1891 + 06.02.1945**

Ryc.10 Grób rodziny Jedamzik, lipiec 2019.

Ryc.11 Groby nr 15 i 16, po pracach wykonanych latem 2019 roku.

Groby nr 17 i 18

Opaski betonowe produkcji powojennej, przed nim nagrobek pozbawiony tablicy.

Ryc.12 Groby 17 i 18, wrzesień 2019.

Groby 19 i 20

Kolejne dwie betonowe opaski, przed nimi wbity w ziemię prosty metalowy krzyż.

Ryc. 13 Groby 19 i 20, lipiec 2019.

Ryc.14 Groby 19 i 20, wrzesień 2019.

Groby nr 21 i 22

Należą one do rodziny Blaschke i są najstarszymi zidentyfikowanymi grobami na cmentarzu. Groby te leżą poza ogrodzeniem cmentarza, ponieważ ta kwatera rodzinna posiadała własne ogrodzenie, a dodatkowo jej granice wyznaczają rosnące wokół świerki.

Pierwszy grób w postaci okazałej opaski betonowej wewnątrz której znajduje się postument w postaci pnia z zachowaną tabliczką na której można odczytać:

Hier ruht in Gott
Hermann Blaschke
***24. Okt.1843 +18.Marz.1912**
Ruhe sanft!

Grób obok o podobnej budowie jak poprzedni, tabliczka także zachowana:

Auguste Blaschke
Geb.Peyk
***9.11.1849 +13.5.1922**
Ruhe sanft

Pod koniec sierpnia 2019 roku członkowie stowarzyszenia mazurskiego odnowili te groby, więcej na ten temat można przeczytać na stronie <https://stowarzyszeniemazurskie.pl/gospodarz-blaschke>

Ryc. 15 i 16 Groby rodziny Blaschke w listopadzie 2018 roku.

Ryc. 13 Groby rodziny Blaschke, wrzesień 2019.

W Kolejnym rzędzie zidentyfikowano sześć grobów, pięć dziecięcych oraz jeden należący do osoby dorosłej.

Groby nr 23 i 24

Dwie małe opaski betonowe, między nimi leżał zniszczony nagrobek, można na nim odczytać następujące napisy:

Hier ruhen in Gott Unsere lieben Kinder Geschwister

Otto Niebius *4.7.1920 +13.1.1930

Rosemarie Niebius *20.7.1934 + 24.12.1934

**Unsern Sonnenschein deckt zu früh der Stein Vater sie sind
dein**

Tłumaczenie: „Tu spoczywają w bogu nasze kochane dzieci, rodzeństwo(...) nasze słońce przykrywa zbyt wczesnie kamień, ojciec oni są twoi”

Ryc.17 Groby Otto i Rosemarie Niebius.

Ryc.18 Nagrobek po naprawie, wrzesień 2019.

Groby nr 25,26 i 27

Trzy dziecięce groby ziemne, pośrodku jest wbity prosty metalowy krzyż.

Ryc.19 Groby nr. 25-27, po przeprowadzeniu prac porządkowych, wrzesniu 2019

Grób nr 28

Grób ziemny, którego zarysy można tylko domniawać. Jest tu pochowana **Auguste Peyk**.

Grób nr 29

Miejsce pochówku rodziny **Pukropskich**, którzy zostali rozstrzeleni przez czerwonarmistów w lutym 1945 roku. Te groby jak również groby o numerach 11, 28 i 36 zostały wskazane przez mieszkankę Krutyńskiego Piecka, ponieważ są obecnie niewidoczne.

Otto Pukropski *13.6.1887 +2.1945

Augusta Pukropski Geb. Kratz *12.6.1889 +2.1945

Lena Pukropski +1945

Groby nr 30, 31 i 32

Trzy obramowania betonowe przykryte płytami na których znajdują się czytelne inskrypcje.

Grób nr 30

Günter-Heinz Skubch

***27.10.1929 +29.11.1944**

Ruhe Sanft

Grób nr 31

Herta Hildegard Skubch

***9.8.1932 +30.1.1957**

Ruhe sanft

Grób nr 32

Ida Skubch Geb .Brischewski

***21.7.1902 +8.8.1958**

Ruhe Sanft

Ryc. 20-23 Zdjęcie str. 20 po lewej stronie przedstawia grób nr 30 w listopadzie 2018, pozostałe zdjęcia pokazują groby po ich oczyszczeniu. Po prawej stronie grób nr 30, na str.21 po lewej grób nr 31, a po prawej grób nr 32.

Grób nr 33

Betonowa opaska, po jej kształcie i wykonaniu można wnioskować, że jest produkcji przedwojennej.

Ryc.24 Grób nr 33, wrzesień 2019.

Groby nr. 34 i 35

Dwie opaski betonowe przykryte betonowymi płytami które są osadzone na masywnym fundamencie. Tablica znajdująca się na nagrobku jest obecnie nieczytelna. Są tu pochowani:

Johann Pesara *5.4.1875 +4.5.1951

Anna Pesara Geb.Fabian *27.12.1879 +11.1.1960

Ryc.25 Groby rodziny Pesara, sierpień 2019. Po lewej stronie znajduje się miejsce, w którym został pochowany Adolf August Stpoka.

Grób nr 36

Obok grobów rodziny Pesara znajdują się ledwo widoczne groby ziemne, jest tu pochowany **Adolf August Stopka *21.1.1869** +?. Możliwe, że jest tu też pochowana jego żona **Maria Guzewska?**

Podsumowanie

Cmentarz w lipcu 2019 roku był bardzo zaniedbany i zapomniany, groby porośnięte mchem i przykryte liśćmi. Na terenie cmentarza znajdowało się dużo starych zniczy, plastikowych kwiatów oraz śmieci. W roku 2019 udało się zinwentaryzować ten cmentarz oraz przeprowadzić prace porządkowe polegające na pozбиieraniu śmieci i suchych gałęzi, wycięciu części krzewów oraz wyczyszczeniu i naprawieniu części nagrobków. Dzięki tym robotom cmentarz oraz pochowani tu zmarli, zostali uratowani przed zapomnieniem.

Piśmiennictwo:

- Tekla Żurkowska Mazurskie Cmentarze Symbole w Krajobrazie Borussia Olsztyn 2008, str. 108-109

- Der Kreis Sensburg unvergessene Heimat Ortsplane und Einwohnerlisten, str.156-157
- <http://mapy.geoportal.gov.pl>

Inwentaryzację wykonał

Hubert Grygo

mieszkaniec Krutyni

sierpień - wrzesień 2019.